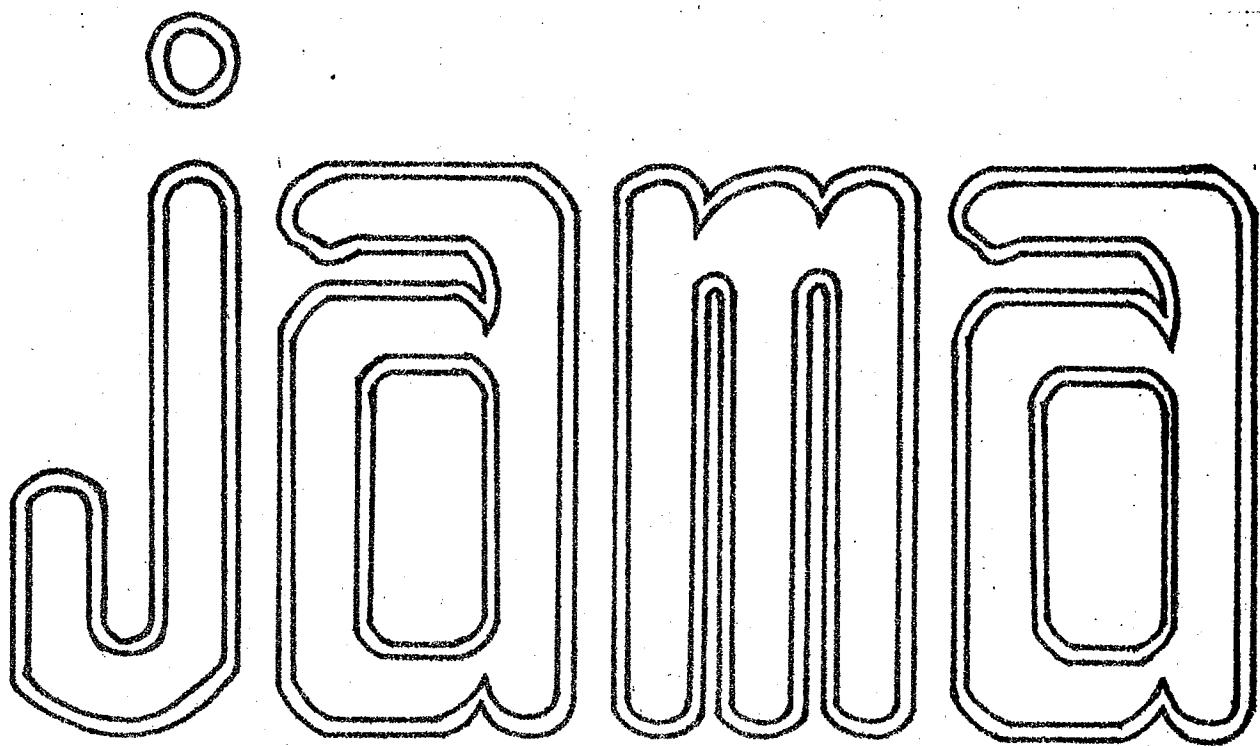

FARI JENAJE NI FAAMUYA SETIGIDA

MAAYA DONNIYADA

Kesu 159 - Negejuru 22 63 78

Bamako

boko 6nan

(1990)

donniya forobayaseben

DAKUNW

- No 2 : Benbakanw , Donniya laselan
sanganogonntanw.** (A. BARI)
- No 3 : Noronna -ma, -man, -lama,**
(A. BARI)
- No 4 : Cedo** (Dirisa JAKITE)
- No 5 : Wari** (Cekoro SANGARE)
- No 6 : Alla ka ccmancesigi nogoya**
(Musa JAABI)
- No 7 : Farafinya bakurundon**
(Isa NJAYI)
- No 8 : Jagofenw ni baarakefanga songo**
(Amadu Tanba DUNBUYA)
- No 11 : Fine ni fununfununko**
(Mamadu DUKURE)
- No 15 : Hasidimasa** (T. JIGIFA D.)

No 2 : Benbakanw , Donniya laselan
sanganogonntanw

Seben nekulu
Seben kuntigi
Klena SANOGO

Kulu nemaa
Abdulayi BARI

Seben nekulu
Amadu Tanba DUNBUYA
Ceman JARA
Marnadu Lamini KANUTE
Mamadu DUKURE
Isa NJAYI

Seben jensen.bolo
Amadu Tanba DUNBUYA
Mamadu NDAWU
Dami TERA

Kalo wooro lakoseben
boçooriko 500

Dantigékan

BENBAKANW, DONNIYA LASELAN SANGAOGONNTANW

A san bisaba ye ninen ye, kabi don min n'an y'an yere soro Faransi jonyafanga la k'a sababu ke jama ni politikinemogow ka cesiri ye faso horonyakele la, yelembaw be sen na an ka maaya n'an ka soro labencogo la.

Kele selen be dakun min ma bi, o ye horonya sabatili ye, ani soro yiriwali, ani fanga forobayali.

O si te tomon nekoji la, o si te ne n'an marabaga korow ka jonyafeere kura ma silatunu, o min dili donnent be hali bi an ka politiki n'an ka maaya bes lajelen na.

Ni baro be kalan ni ladamuni kan, o min kera an maraliminen bee la fariman ye.

Ferdinan De Sosir ye kuma min bo marasben korow kono k'a lase an ma, seben kono min togo ye ko : «Psychologie de la colonisation française - 1898» = «Faransi fasojonya fanga jogo - 1898», o kuma y'an seere bo :

«N'u (farafinw) katika gelen kojugu, an k'an nesin bonson nataw ma ni kalanteerew ye. An ka denmisenw kalan an ka kan na, k'an ka miiriyaw tintin u kun na. Hali n'u ma ke Faransikadenw ye, u na ke mogo majiginnenw ye Faransi ye, k'a walejumandon».

Lakoli jokun file nin ye aw koro !

Yereta kelen, politiki nemogow ni kalan nemogow ye jama dungs kalanfeere kuraw sigi sen kan 1962 san na. Jekafu sigira 1964 na, ka sira kura in fili misen dow latilen, ka benbakanw joyoro da kene kan.

An b'a' nininka fen kelen na : kalanfeere kura in hajuw be se katiumen'an m'añwasa don benbakanw na wa ?

Haju minnu dantigera, u file nin ye :

- 1) - Ka kalan forobaya, k'a bereya fana.
- 2) - Jamana mako be jo baarañemogo fen o fen na soro yiriwafeerew hukumu kono, olu kalanni ka teliya, k'a musaka dogoya.
- 3) - Faamuya min be sorò an ka kalan na, o ka jamana yiriwalenw ta sangajogon bo.

4) - Kalan ka sinsin Mali ni Farafinna donniya kan, ani maaya yere donniya.

5) - A ka ke kalan ye min b'an hakili horonya. Donnikelaw ka fo la, kalan ni ladamuni ka kan ka denw ni funankew

- hakili dayele,
- ka maaya ni dinelatige nogoya u ma,
- u k'u yeredon,
- u ka dije lakodon.

Kalan ni ladamuni ka kan ka ke kan jumeh na yaasa nin kelen-kelen bee be sira soro ? Donnikela ninnu ye min jira o file :

1 - Hakili dayelenni.

Ladamuni donnikelaw y'a jira ko kan de be faamuya ni hakili jiidi. Denmis en ye kan folo min men, a mona kan folo min na, a ka hakililabaara bee be ke n'o kan de ya. Kan yeleké si te se k'o joda ne abada.

Lakoli mana a je o kan na, a b'a hakili nagasi, k'a kononasu ko.

Denmis en ye kan folo min men, o doron de be se k'a hakili dayele, k'a ke mogo berce ye.

2 - Maaya ni dinelatige nogoyali :

Ni kalanyoro ni sigiyoro te kan kelen fo, kalan nezi be dogoya dugu yiriwali la, soro yiriwali la, ani baarañemogo ssbew soroli la, minnu ni baarajama be jogon faamu a ne ma.

3 - Yeredon :

Lakoli be se k'an fatiye yiriwa cogo di ni kan ye, kan min te an danbe focogo don, n'a b'an ka faamuya lanogo, k'a lankolonya ?

A y'a to an ka segin benbakan Dungew ka folen kan nin yoro in na :

«Kan o kan furadanma,

faamuya do de y'a bange ;
wa o faamuya te sira soro kan were si la
n'a yere ta te»

An be Cingiz AYITMAToF (Sowyetikisebennikela) fana ka yoronin in fo jama ladamunaw ye :

«I tio donna kan folo min na, kan folo min donna i la, , o de be se ka kuma jaarayalabenni nogoya i ma.

Kuma minnu bangera fasojama mume ka dijenatige sen fe, o kumakanw doron de be se ka faso tin folo suguba mogo dusukun na.

Olu doron de be kan worenko numan kanu don mogo la».

4 - Djene lakodonni :

Lakoli ka kan ka ke sababu ye an fatjne ka lakodon djene kun naani bee la, an ka faamusiraw n'an donkow k'u jeniyoro fin forobakene kan, wa an fana ka bo djene sebesiraw n'a donkow nun ma.

Nin haju in tiimeni dennen be kan danma-danma doron de la folo, minnu foyoro ka ca. A be ben joyoro ka di olu ma an ka kalan na.

An y'a jigi a jeyara bee ma ko jamana denmisenkulu kalanni, balikuw kalanni, soro yiriiali, o ye baara ye kan dunan te sa ka min tiime.

- Ni bi baro kera sababu ye k'an kelen-kelenna bee taasi da an ka kanw kan,

- n'a kera sababu ye an kelen-kelen bee k'an cesiri en benbakanw bi n'u sininko la,

- n'an kelen-kelenna bee y'a faamu ko faso kanw kunko ka kan ka ke faso dungé bee kunko ye,

- o tuma baro in dabora min kanma o jena.

Horonyakele were de dadonnen file, ka fasojama bo kunfina ni miirisu ni jonyafanga sugu bee lajelen bolo.

A' ye wuli an ka denmisenkulu ba caman in hakili dayele k'a sanuya, ka baarajama bo dibi la, a k'a nebaa n'a tonobobaaw bo nogon na, i ko a b'a kinin'a numan bo nogon na cogo min.

Abdulayi BARI

Noronna - ma, - man , - lama

Sebenbaliya be na ni Fereka caman ye kan na. Bamanankan fobaga caman te konoro-maniman bo nogon na, sanko minnu korobalen y'a dege. Minnu be da ne dow nunna laban bin (*ka-lan/kala, nkalon don/nkalo do, don/do ...*), olu be -man -maniereke to juguya. Kow fincogo ka kan, nka u monimonicogo man kan : *jima ni jiman, negema ni negeman, jema ni jeman ...* nin si ni si te kelen ye : *nono jima* : ji kera nono miri na.

nono ye fen jiman ye : a be ji sawura de la, fen kologelen te.

bolonegema : nege be bolo min na.

bolo negeman : bolo min ye nege ye.

je jema : je be ne min kan.

je jeman : min bee jelen don.

-ma ni -man be togo yeleme ka ke mankututogo ye.

1° -ma mana noro togo min na, o bo lahalaya do fo ka fara fen sawura kan : *nonoma, kogoma, dusuma, hakilima, sarama, danma, nafama ...*; -ma sina ye -ntan ye : *nonontan, kogontan, dusuntan, nafama, hakilintan, sarantan, danntan, nafantan ...*

-ma te noro mankutu ganan na (mankutu min te se ka togo joyoro ta jan, ca, surun, fegen, telin, magan, farin, bon, timi, kalan, kunan, misen ...) Fo n'a be togo majamu : denmisenma.

Kolosi : mankutu minnu te togo majamu, fo k'a jansa doron, -ma te noro olu la abada : *bon, ca, fusa...*

2° -man be noro togo wali mankutu la ka fen sawura yere fo : *ceman, misenman, negeman, gelenman, muguman, binkeneman, kalanma, numan, duman.*

3° - lama (la + ma) ye noronnakulu ye. A b'a jira ko fen be sawura were la min t'a sawura koro ye : *mogo waralama ; ce jurulama ; jamana kununnama ka di n'abilama ye ; waradalamamanji, a kelenyininama don ; i munnama ye nin ke ? ...*

Kolosi : -lama be se ka noro bilanko fana na : *kurun sanfelama ka telin n'a dugumanma ye.*

- lama te noro mankutu ganan na, fo n'a kera

a) mankututogo ye :

farin	fariman	farimannama
surun	surunman	surunmannama
ji	numan	numannama

b) majamu ye :

ce farinnama ; ce surunnama ; kolo kunbalama N'an ye nin bee baamu, an b'a fo ko :

- man be sawura yere fo ;

- ma be sawura were fo ka fara fen sawura kan ;

- lama b'a jira ko fen be sawura were la.

O de y'a to u fereke man go

Abdulayi BARI

CEDO

Cedo

I ma muso kan men wa ?

Cedo

I ma gwadalamuso kan men wa ?

Muso k'ale ye furujogon ye

Muso k'ale ye e balema ye

Muso k'ale ye e taamajogon

O la, a ka kan ni danmakaja ye

Danmakaja

Muso ko danmakaja de

Danmakaja, furumuso ko danmakaja

Danmakaja

Muso ko danmakaja de

Danmakaja, balemamuso ko danmakaja.

A ko, fasojobaara koni na

Ce ni muso ma bo nogon na

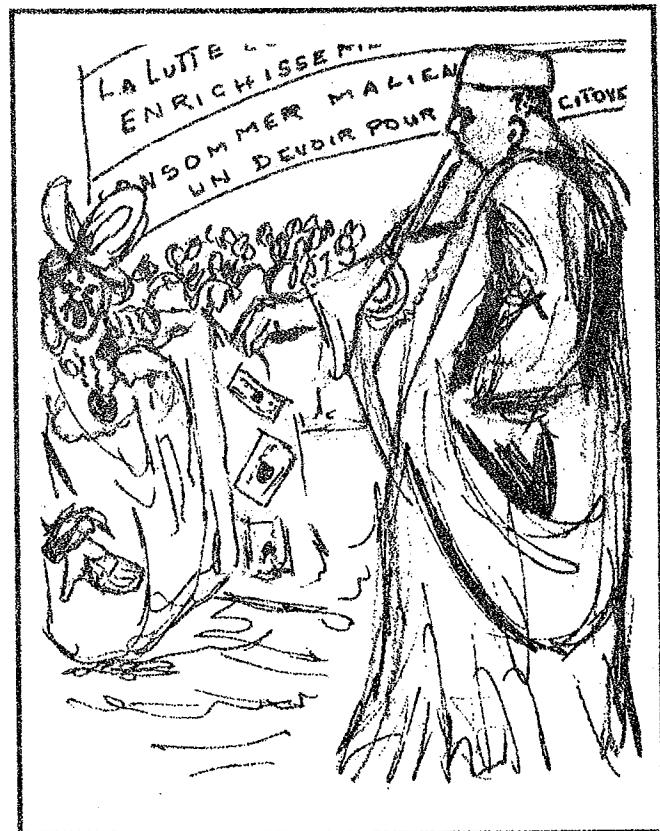
A ko, fasojobaara koni na
 Ce ni muso ye taamajogon ye.
 N ko ce y'i ye wa, muso y'i ye,
 Ni i kera faso kanuden ye, nafa b'i la.
 N ko i ka nafa be ye,
 Yereta kelc la
 N ko i ka nafa be ye min sa
 N ko i ka nafa be ye
 Horonya kelc la
 N ko i ka nafa be ye min sa
 N ko i ka nafa be ye
 Kelenya kelc la.
 Kelc sanurnan don
 Kelc barikama don
 Kelc, ne jigi b'i bolo de.

WARI

Cew be girin na ko wari
 Musow be pankapuriti la ko wari
 Deriw be kasi la ko wari
 Faantanw ko wari
 Su wari, tile wari
 An te sigi, an te jo, an te da
 Cu - cu - cu, wari ! wari ! wari !

Ee n balimaw ! ne siranna wari ne
 Wari ye dubaw ci
 Wari ye sinjiw fara
 Wari ye furudumanw sa
 Wari ye kanu boroto
 Wari ye teriya yoboyaba
 Wari ye hadamadenya tine
 Mun ye wariko goya n ye ?

Janfa jugu be siri wari no fe
 Gundo be boroto wari no fe
 Binkanni be ke wari no fe

Sininkan be fo wari no fe
 Kele be ke wari no fe
 Nyeji be bo wari no fe
 Joli be bo wari no fe

N balimaw mogow yere be sa wari no fe
 Ko jugu fara ko numan kan
 An ko wari de b'a jenabo
 Maanjumanden te tun
 Fo warinumanden
 N'a b'i kun don min
 | ka ni, i donbagaw ka ca
 N'a t'i kun don min
 | man ni, donbaga t'i la
 Ee n balimaw, an te sabali doonin ?
 Wari diya o diya
 A te hadamadenya bo, abada !

Cekoro SANGARE

ILA KA CEMANCESIGI NOGOYA

Morike ka fajirimaseli dugawuta)

u ! tu ! tu !
isimilayi !
an fenw togo la,
uman ni juguman.
aama togo la,
la Togo la !
a faantan to faantanya la,
ali doni ka girinya.
K'a ko kana kari.
I ka n sig'a kan fo Makan.

u ! tu ! tu !
rahamani !
an fenw togo
uman ni juguman.
aama togo la,
la togo la !
a faama to faamaya la,
ulu ka sogo ke bura,
ka n tege non fo n nonkon.

Tu ! tu ! tu !
Arahimi !
Yan fenw togo la,
numan ni juguman.
Faama togo la,
Silameya togo la.
Ni maa min ko faantan ne ka yele,
Awuzubilay mina sheyitani arajimi !
K'o sigi dibi la
Tile ts dibi min ko.

A ne ka noro,
Bolongoeninw ka monongo ;
Kan ka noro,
Sennkonin ka monongo ;

Tu ! tu ! tu !
Ala togo la
K'a puruti numan fe,
Faantan hakili ka geren.
K'a puruti kinin fe,
Faama ka nisondiya ...

Ala ka cemancesigi nogoya !
Aaa ... mii ... na !
Ala ka dugaw mine !
Aaa ... mii ... na !

Musa Jaabi, Balikukalansoba, Bamako
Posite buwati, 62.

FARAFINYA BAKURUNDON

2- Kelenya min be jyen kono

An ka nin misali folo kono, an be se k'a kolosi ko jyen dilalen be ni fenba naani de ye, n'o ye bogo ni ji, ni fiye ni tasuma ye. O fen kelenw de ye jyen bange wali u dorokora jogon na ka bange jyen na.

Kado ko jyen ye dugukolo caman de sonsonnen ye jogon kan i n'a fo solimadenw ka wasanba. Dolow ye bogokuru de ye, bogokuru minnu sari-sarila sankolo ne fe. Tile ye bogokuru de ye min blenna tasuma la kosobe, ka tila k'a fili ka taa san fe. Kalo fana ye bogokuru de ye, nka o tilan naaninan doron de dara ka blen tasuma la. Dugukolo yere dilanna bogo ni ji de la, ka tila k'a fili ka taa jyen kono.

O miiriya kelen be soro Platon ka seben do kono : Jamana gafe tanna (Er ka talen). Er ka talen b'a jira ko jyen ye dugukolo segin de ye. O dugukolo segin sonsonnen be jene kala la, jene kala min b'u munun-munun jogon fe.

Fen caman be jyen kono, o t'a baliko jyen konofen bee dlonnen be jogon na. Fen bee be jogon dafa, i n'a fo ce ni muso. I te se k'i miiri goni na n'i m'i miiri sumaya la. I te se k'i miiri saya la n'i m'i miiri balo la, i te se k'i miiri su la n'i m'i miiri tile la.

Maa be balo jiri ni baganw la cogo min, o cogo kelen de b'a to su be ke bogo ye, bogo min b'a to jiriw be falen. O kelenya min be jyen kono, an be na o sinsin ni miiryaw ye poyi fila kono :

a) Poyi fole miiriya ye «jyen nywanbadumu sariya».

b) Poyi flanan miiriya ye «saya ni balo be nywan kono».

Jyen nywanbadumusariya

Dunbaga fili dugu ma
Bogo n'a dun don kelen
Jyen y'o de ye
Bubaga be dili nimi
Se be bubaga kunu
Maa be se dun
Wara be maa mine
Dugukolo te koroto u si ma
Ne t'a fe
Nk'a be yeli ke
Da t'a kun
Nk'a be yele bolankobonni ma
Bolamusa ma kuma

Nk'a ko a ma
Bes k'i dabaa de ladege
Geno min be tlen k'i simi
K'i kolonkolon i fan tan ni naani bee kan
K'i bla Ji ban don na
Jyen latige y'o de ye
An b'an je wusu jogon na
Ka jwan dun
An be jwan dun
Ka segin ka jwan dun
Dugukolo be laban k'an bee dun

Kaydara : A.H. Bâ
NEA NDakaru 1978
n° 105 - 106

Saya ni Balo be jwan kono
Juw ma tunu, u b'an yoro
U be dibi la, tle je dibi la
U be dibi la, su ko dibi la
Juw te dugu jukoro, u te dugu jukoro fyew
U be jiri kono, jiri min be kasi
U be ji kono, ji min be sunogo
U be so kono, u be kene ma
Ju ma sa, ju ma sa koyi !

Juw ma tunu, u b'an yoro
U be muso kono, muso denso kono
U be den kono, denjerénin kasito kono
U be takala kono, takala meneto kono
u te dugu jukoro, u te dugu jukoro fyew
U be bin kono, bin kuleto kono
U be kulu kono, kulu qunanto kono
U be kungo kono, kungo fen falentaw kono
Ju ma sa, ju ma sa koyi

Niw : Birago Diop
«Dibi ni yelen : Présence Africaine» n° 64 - 66 1961

3 - Sinayakelé min be jyen kono

Eraklity'a jira ko jyen ye namanton de ye, min ma dan maa fe. Wa, ala si m'a dan. Tasuma de b'a namanton kono tuma bee. A tasuma be mene a yerema, a be sa a yere ma. Obé sorogoni ni sumaya ka kele de la. Nigoni sera sumaya la, ta be mene. Ni tle sera su la dugu be je. Ni su sera tle la, su be ko. Saya ni balo fana be o kele kelen de la farikolo la. Kele ni benbaliya min be jyen kono, a b'i na fo

namake ni namamuso ka kele. U be kele nk'u te ne jwan ko k'a sababu k'u ka kanu ye.

Jyen kono fen bee be kele la. Ube bo jwan na nk'u be segin ka jwan dafa. Ben min be dogolen jyen kono, o de ka bon ni jensen ye. Fen bee be bo kelen de la, u be fara, nk'u be tla ka segi ka ke kelen ye.

Eraklit k'o miirlye be soro an fe yan.

Kele be fen be kono. Sinaya kele be Sankolo ni Dugukolo ce, Ni ni Bogo ce, Sawura ni Sawurantanya ce, Maa ni Jyen ce. O Sinayakele te ban, fo ni maa ni jyen dorokora ka ke fen kelenpe ye, ka ke Fu ye, fen bee be segin ka b'o fu min na. O Sinayakele min be jyen kono kudayi, an be n'o sinsin ni farafinna poiyi ni kalan sen dow ye :

a) a folo ye «gongolima soke» ka talen ye. Gongolima soke ye ala suguya doye, an bilisi de ka surun. Gongolima soke ye sinaya sun de ye. Iba ka talen soro kasonkaw ni fula fe yen. JAMA boko 5n - 1985)

b) a filanan, an y'o togo da «Sinayakele»

c) a sabanan an y'o togo da «Fanga tan ni kelen ka jwogn tatine sariya»

Sinaya kele

Saya ni jnenmaya be jwan na
Farikolo bee la, u be kele la

I ko ji ni bogo

Bogo ni ji

Kinibolo mana taa ne

Nunmanbolo be segin ko

Koron mana tono

Tlebi n'a bone

(Kaydara NEA Ndakaru 1978 ne : 53 - 54)

Fanga tan ni kelen ka jwan tatine sariya

Nege be kuru peren

Tasuma be nege yelen

Ji be tasuma faga

Fine be ji min (k'a ja)

Mogo be se fine la

Dlo be maa ta k'i peren

Sunogo be dlo tige

Saya be se sunogo la

Bange be se saya la

(Kaydara)

Isa NJAYI Benbakan Dungew)

Jagofenw ni baarakfanga songo

Jago te kunfebaara ye. Mogo min t'a nedon o mana iyerebila a la o te nafasi soro a la. Ciyakedatigw fana ka baara te ke u kufé ; kugunya min b'a la n'e t'o kala ma i te se ka ciyakeda mara. Nin seben kono anda bëna se sariya damadow ma jago ni ciyakedaw kun kan, sannikelaw te min kala ma wa baaradenw fana te min kala ma.

Jagofenw songo

Jagofenw ninini n'u dili sariya : Sannikelaw be jagofenw nini (k'u san) ; jagokelaw be jagofenw dl (k'u feere). Jagofenw ninini y'u sanni de ye ; u dili y'u feerell de ye.

Mogow mako be jo jagofen dow la ka caya, ka soro o jagofen masina yere deselen be sugu la. An b'a fo o la ko o jagofen masina ninini ka bon a dili ma. Negeso hake min be se ka san tile kono n'o ye 50 ye, ka soro negesodlaizini te teme negeso 30 kan tile kono, an b'a fo o la fana ko ninini ka bon dili ma bawo ninini ye 50 ye ka soro dili ye 30 ye.

Jagofen min ninini ka bon dili ma o songobe caya. nka jagofen dili mana bona ninini ma a songo be bin.

Jagofenw songo be yelen, u songo be bin, dow songo be to a cogo la. O bee be soro jagofenw caya n'u dese de la ; a be soro jagofenw ninini n'u dili sariya in de la : Jagofen ninini mana bona a dili ma, songo be yelen ; jagofen ninini mana dogoya a dili ma, a songo be bin.

Nogondan

Jagofenw songo yelekajigin in be soro nogondan de la , nogondan min be jagokelaw ni nogon ce, nogondan min be sannikelaw ce, nogondan min be jagokelaw ni sannikelaw ce.

Nogondan folo be jagokelaw dama ce : Jagofen min be jagokela camanbolo o feereli be ke nogondan de ye bawo dow n'a nini k'u ka fen feere da nogon na walasa o ka san ka tow ta to yen. Jagofen songo be bin o la. Nka jagofen min mana dese sugu la o songo be yelen.

Nogondan flanan be sannikelaw ce : Sannikelaw mako mana jo jagofen min na ka caya ka soro o jagofen deselen don feereyow la, o be na ni nogondan ye sannikelaw ce, nogondan min be fen masina songo geleya.

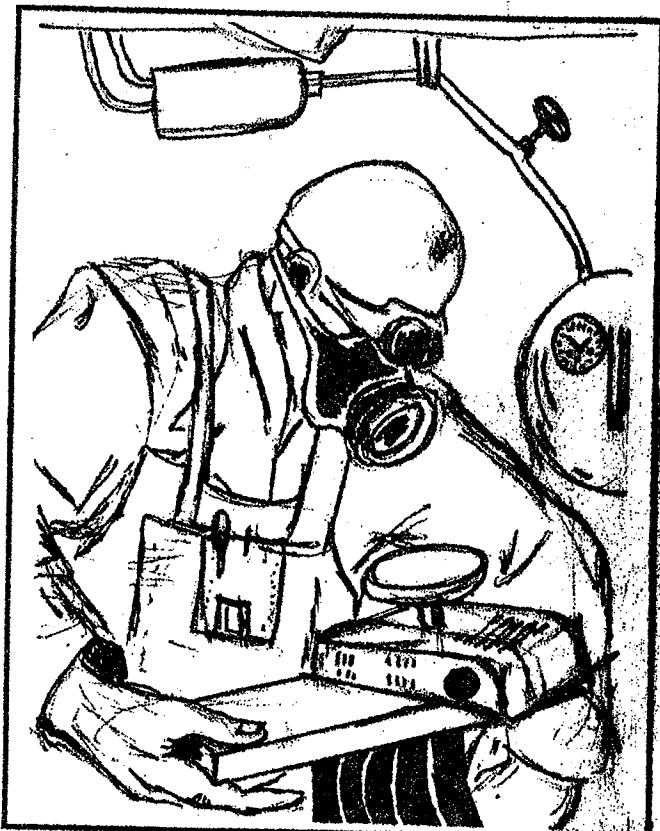
Nogondan sabanan be jagokelaw ni sannikelaw de ce : folow b'a nini k'u ka jagofen feere da gelen na, filananw b'a nini k'a san da nogon na. A be to kulu jumen ta la ? Jagokelaw yeredama ka nogondan barika mana bona, u ka kulu fanga be dogoya. O mana ke nogondan sabanan in da be to u la. Nka ni sannikelaw de ka fadenya juguyara, nogondan sabanan in da be to ulu de la.

An ka misali do ta ka nogondan sariya in nefs. nobore 100 ka ke sugu la (diliye 100 ye) ; sannikelaw mako ka jo nobore 500 la (ninini ye 500 ye) o la, ninini ka bon dili ma ; o dun mana ke, sannikelaw ka kulu mogow cela ka nogondan barika de be bona. Jagokelaw bee b'a nini ka no songo geleya bawo olu ka kulu la nogondan be mada ; u b'u konkonma sannikelaw kama. ninini mana bona dili ma, feerefew songo be yelen.

A be se ka ke fana ko ninini ka dogo dili ma : Jagofen be caya a sanbagaw ma. O mana ke jagokelaw ka kulu cela nogondan be bona ; sannikelaw b'u ka nogondan mada. O be na ni jagofenw songo binni ye.

Ciyakédaw ka tno nofegirin

Ni sabara songo yelenna, sabaradilaw be caya bawo mogow be nata ni sabaradila ye. Samaradilaw dun mana caya ka temen hake do kan, sabara songo be bin ; sabaradilala caman be bin. Minnu binna olu caman be bo sabaradila la ka baara were ninu u be nafa soro min na. Jagofen min songo mana yelen ka da a ninini bona kan, ciyakeda caman b'u

nesin o jagofen de baara ma.

Ciyakédaw mana caya jagofen kelen baara la, o jagofen masina laban songo be bin. Jagofen min songo binna, nafolotigw b'u ka nafolo bo o baara la k'u nesin jagofen were baara ma.

Jagofen min musaka ka bon n'a feeresongoye, o jagofen baarala be bin. Nka jagofen min musaka ka dogo n'a feeresongoye, o jagofen baarala be tono soro. Nafolotigw b'u ka nafolo labugun ni nin sariya faamuyali de ye. U be nafolo bo baara tonontanw na k'a don baara tonomaw na. Nafolotigi min te se o fa, o ka nafolo be tine.

Musaka min be jagofen na, a songo ka kan ka ben o musaka de ma. Nka jagofen songo be bona musaka ma wali ka dogoya a musaka ma. A mana ke cogo o cogo, jagofen bee lajelen mana jateming, musaka min b'u la, u songo be ben o de ma. Hali jagofen songo te to bolo kelen kan, a songo be ben a musaka de ma.

Baarasara ye mun ye ?

N'i ye baaradenw nininka u ka sara ye joli ye, do b'i jaabi k'ale be dorome 180 soro tile kono. Baaraden were mana nininka, o b'a fok'ale be sara dorome 200 tile kono. Bee b'i ta fo ko baaraw te kelen ye, u sara te se ka ke kelen ye.

N'i ye baaraden nininka ko sara yere ye mun ye. Dow n'a fo ko sara ye wari hake do de ye min be ce

baaraden ma, baara hake do koson, ko sara ye baara songo de ye. A b'a fo ko baaradenw b'u ka baara de feere. Nka o si te. Baaraden t'a ka baara feere a be baarakefanga de feere ; baaratigi be o fanga de san baaraden fc ni sara ye.

Baaratigi be baaraden sara cogoya caman na, u mana ben cogoya min kan. Sara be se ka ke waati hake la ; i mana lere 5 baara, o lere 5 sara be d'i ma. I mana tle 3 baara, tle 3 sara be d'i ma. Sara be se ka ke fana fen baaralenw hake la ; i mana biriki 50 gosi, biriki 50 sara be d'i ma ; i mana biriki 20 gosi, biriki 2 à gosilisara be d'i ma. O ye sara kccogow ye.

Baaratigi ye baaratanga san ni wari min ye, a tun be se ka jagofen were san n'o wari ye. O la sa an be se k'a fo ko baarafanga ye jagofen ye bawo a be feere, a be san i ko jagofen tow.

Sukaro be feere kilo la, fini be feere metcre la, taji be feere litiri la. Nka baarafanga, o be feere waati la wali fen baaralenw hake de la.

Baarafanga be feere songo min na o de ye baara sara ye.

An ka finidilayoro do ta misali ye. Baarada tigi be baaraderw ta k'u bila finidila la. Fini mana dila baaraden fe, fini ye baaratigi ta ye, baaraden ta y'a ka sara ye, o be d'a ma. Baaraden b'a ka sara minc ka soro hali fini ma feere folo. Baaraden ka sara be bobaaratigi ka wari maralen de la, wari maralen min be ke ka baarakeminew san ani ka baarakefangaw san fana n'o ye baaradenw sara ye. Baaraden b'a ka baarakefanga feere k'a dahirime soro. A be fini min dila o t'a ta ye ; a ka sara de y'a ta ye.

N'an ye jonyatile ta misale ye, an te se k'a fo ko jow b'u ka baarakefanga feere sara la. Jonw tun ta te u yere ye kuma te u ka baarakefanga ma. Jontigi tun sago b'a ka jon na i ko a sago b'a ka misi la cogo min. Baaraden dun ta y'a yere ye ; nka a b'a yere tofanga feere waati ni waati baaratigi ma. Sanifeere min be baaraden nibaaratigi ce o de be baaraden ke baarajon ye. Tine don ko jonya tile banna ; nka baarajonya tile de be.

Baaraden be se ka bobaara la tuma min y'a diya. Nka a mana bo do ka baara, a be taa dower de ka baara la. A kera cogo o cogo a be baaratigi do de ka mara kono. Baaradenkulu be baaratigikulu de ka bila la ; a be olu de sago la.

Baarakefanga feereli

Baaraden b'a ka baarakefanga feere ka d'a kan baarakefanga fana ye jagofen de ye. Baaraketanga feeresongo ye baaraden sara de ye ; o sara in ka kan ka ben musaka ma, musaka min be baaraden ka dinelatige sabati, k'a ka baarakefanga to o cogo la walasa a be se ka baara ke. Baaraden ka sara yere ka kan ka caya n'a dahirime ye ani a ka dinelatige

musakaw. Bawo dinelatige musakaw ni dahirime sabatili de be baaraden ka baarakefanga bange.

Baaraden ka baara de be baaratigi ka nafolo jidi, wa baaraden fana t'a dahirime soro f'a ka taa a tofanga feere natolotigi ma. Baaradenkulunibaaratigikulu ; nin fila te ne nogon ko, hali ni u ka je be i k'o sotigi ni soke ka je, tuma do.

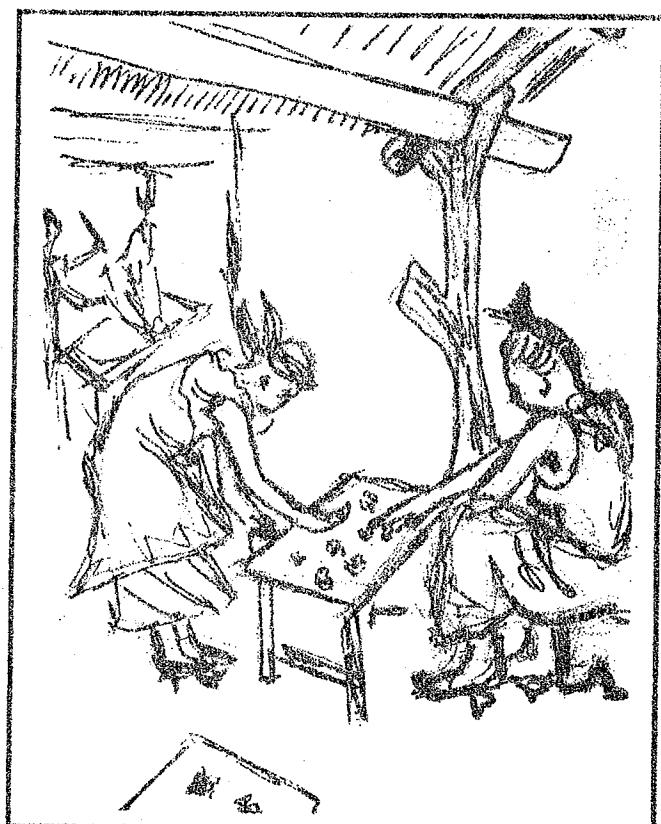
Baarakefanga tonoboli

Baaratigi ka kan ka sara dibaaraden ma sara min be ben a ka baarakefanga lakanani ma. Baarakefanga dun te lakana fo baaraden n'a ka denbaya musakaw ka time. O de kama, a ka kan baaraden ka sara ka ben a ka musakaw ma.

Baaraden ka kan ka baarahake min ke, ofana be jate ka ben sara ma. Baara kuntaala man kan ka janya ka teme sara kan. Ni sara dun benna baara hake ma baaratigi te tono soro. O la sara be ben baara hake min ma, baaratigi be baara kuntaala jana ka teme o kan ; ale ka tono be soro o de la.

Ni baaraden n'a ka denbaya musaka be ben dorome 200 de ma tile kono, n'o dorome 200 be ben waati 4 baara de ma tile kono, baaratigi be dorome 200 di baaraden ma tile kono, nka a b'a bila baara la fo waati 8 tile kono. Waati 4 min be yelen a kan o ye baaratigi ka tono ye.

Amadu Tanba DUNBUYA

Fine ni fununfununko

A bë deli ka fo ko fununfunun ye «jine» ye ; mun na ? ka d'a goninya kan wa ? ko fine jugu don wa ? Teri ko a bë bana lase maa ma de ? Fununfunun mana ke «jine» ye, fine tow dun ? Sango sanfine ; O ka girin fununfunun ma, a te kolokolo gongon wuli, a ka magosa ye danmateme ye tuma dow. A bë se ka bana jensen ; nk'a ma miné «jine» ye.

An yere y'a men baro la, ko do ye marafa ci fununfunun na, nka jolima bode, fununfununte mena n'a yere ye. An te fununfunun «jineko» in mafile k'an bolo d'a kise kan ?

Fununfunun ye tuma jumen ye ? A bë ci ka taa fan jumen fe ? A bë mununmun fan jumen fe, bolone kan wa, teri bolokokan de ? Yali fununfunun gonin in, n'u ko «jine», a bë dije jamana bee la wa ? Sango nenebajamanaw. K'a ta bi la, bee ka kolosili ni jatemine ke fununfununko in na.

Fununfunun te nenebajamana fen ye ; a ka ca funteninmayorow de la, i n'a fo an ka jamana. Hal'o la, fununfununko tuma te nene ni samiyé ye fo tilema tuma, sufela ni sogoma te, fo tile gwan ni wulatilé

gonin. Fununfunun te taa ka fine citó ben.

Fununfunun «jineko», kise te jaba la, foyi te miirisu ko. An ka don fine ni fununfununko daluya ne na.

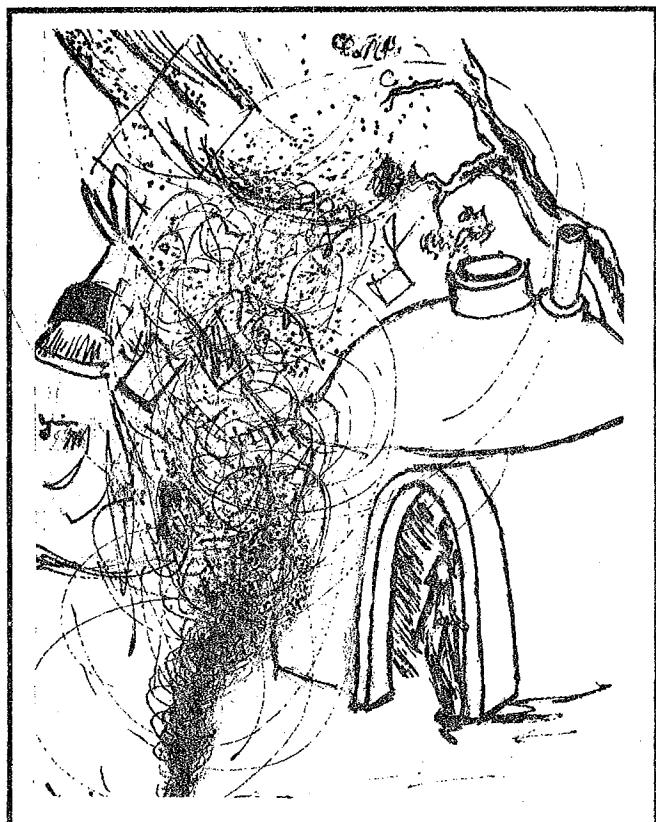
1) Fine digi

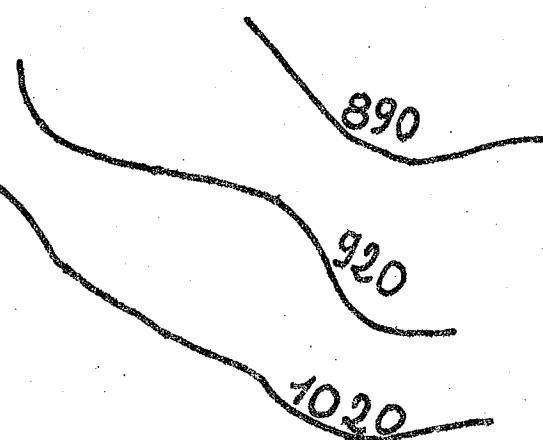
Bee y'a don fanga be fine na, w'a fanga be bonya ka t'a fe ka d'a teliya de kan.

Fine min be ka dugukolo lamini, a kundanma ka jan kosebe. A ka magan cogo min, o b'a to fine be digi fenw bee kene kan fan bee fe. N'a y'a soro sisani fine tun te digi ka kene an fari fan bee kan, an tun na jome.

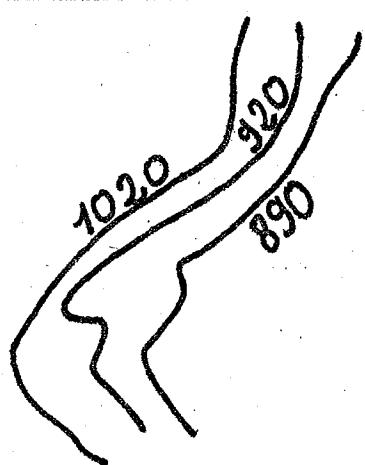
Fine digiko n'a yelemani, ko caman sen b'a la : funteniko, yoro cogoya, neemako furr. A ko bee be Tle ka waleya de bolo. O temenen ko, fine gonin ka fegen sumalen ye, a be yelen (tasuma menen b'o jira)

Neemadonnaw be kiisa danma dow suma fine fe, i n'a fo fine digi. Yoro minnu fine digi kejenen don, u b'olu tugu-tugu k'o bisiki tan :

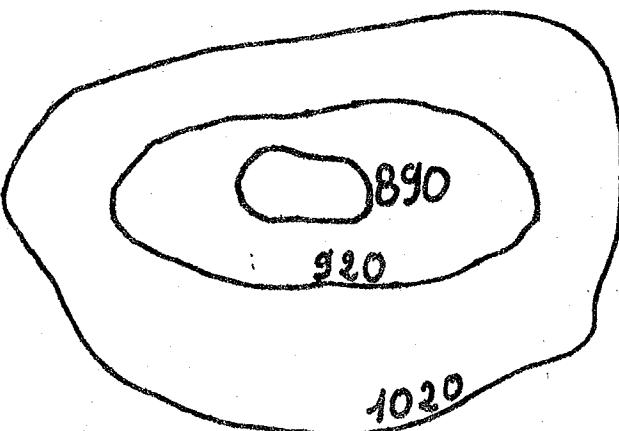

a) Digikene tiiri walawalannen

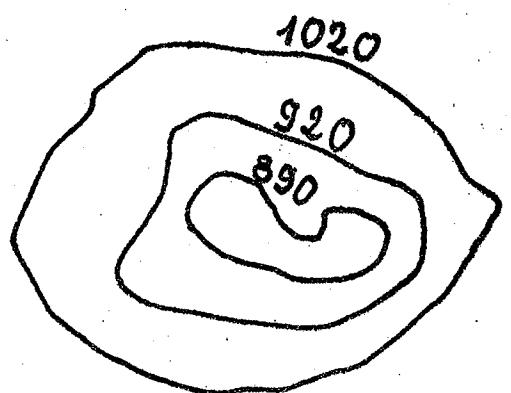

b) Digikene tiiri sosolen

Négen 1 : Digikene tiiri yelelen

a) Digikene tiiri walawalannen

b) Digikene tiiri sosolen

Négen 2 : Digikene tugulen

Digikene furance ni jijijigi be se ka sanga, o be digikeneko faamuya jeya. Fine be funtan ni teliya min ye, o ni ji be woyo jijijigi fe ni teliya min ye, olu be sanga tan : (négen 3nan laje)

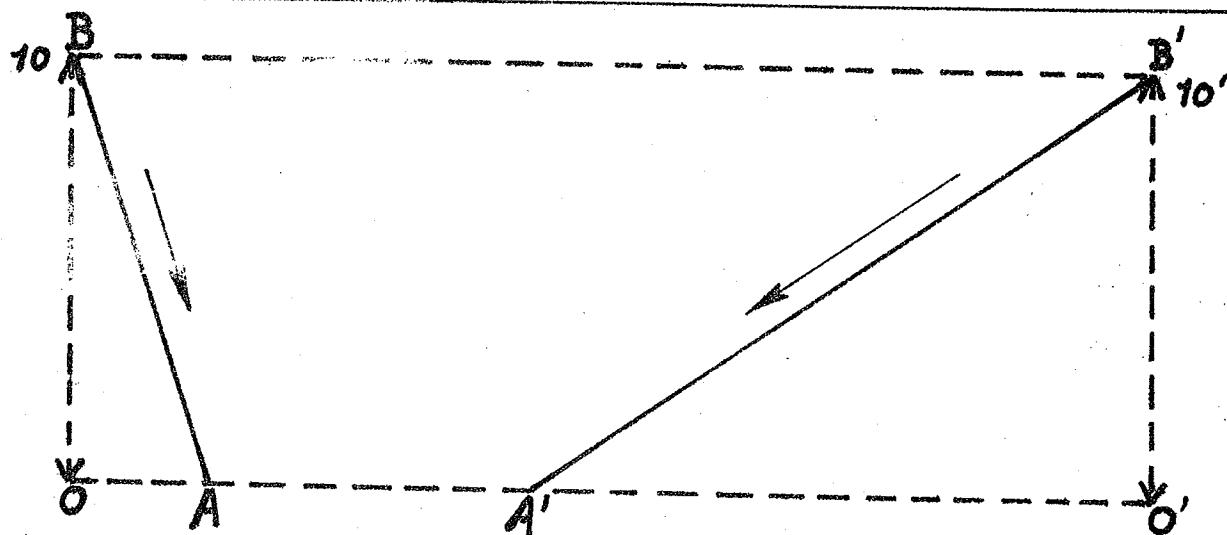
Kolosi :

An b'a ye ni ji be suuru ka jigin wo fe, an b'a kunnana simito ye i ko kote. A be f'o ma nama. Wa o nama in be munu-munu boloko de kan Dugukolo deñekatila la (an ka jamana b'o la) ; nk'a be munu-munu bolonje kan Dugukolo worodugutila la (Angola b'o la) Mun b'o ke ? Donnikela Koryolis y'a sementiya ko Dugukolo yere munu-mununni de b'o ke. Fen o fen sirilen te Dugukolo la, fanga do de b'a

bolito kunce, ko koryolisfanga. O fanga de b'a to ji be simi ka don wo fe. O koryolisfanga in de be fine ni fununfunun kunce ka t'i kini fe (Dugukolo deñekatila la), wal'i numan fe (Dugukolo worodugutila la).

2) Fine cifan :

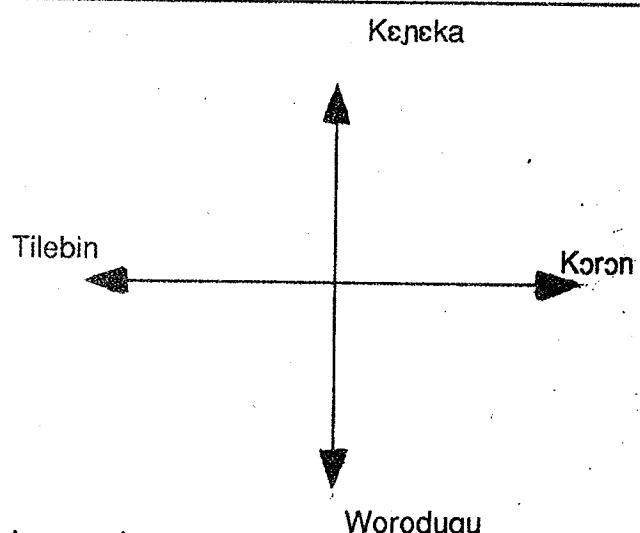
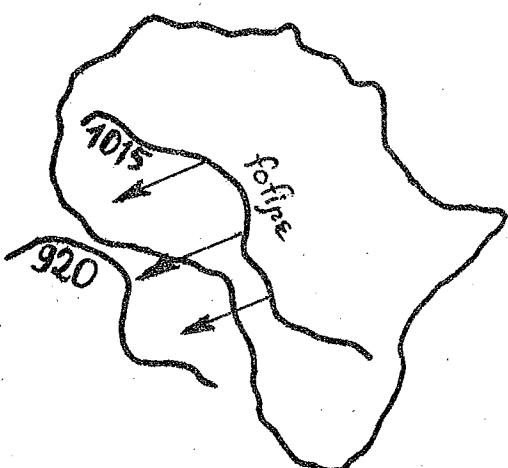
a) Fonene tuma, geji ka gonin farafinna gelen ye ; o la, fine digi fegenmanyoro be geji fan fe. O tuma fine sumalen b'i kunda geji kan worodugufan fe, nka koryolisfanga b'a kunce doonin ka taa tilebin fe. O fofine be ci ka taa worodugu ni tilebin ce fan fe (négen in cogo la : (négen 4nan laje)

a) Jiwoyo teliya jijigigi fe

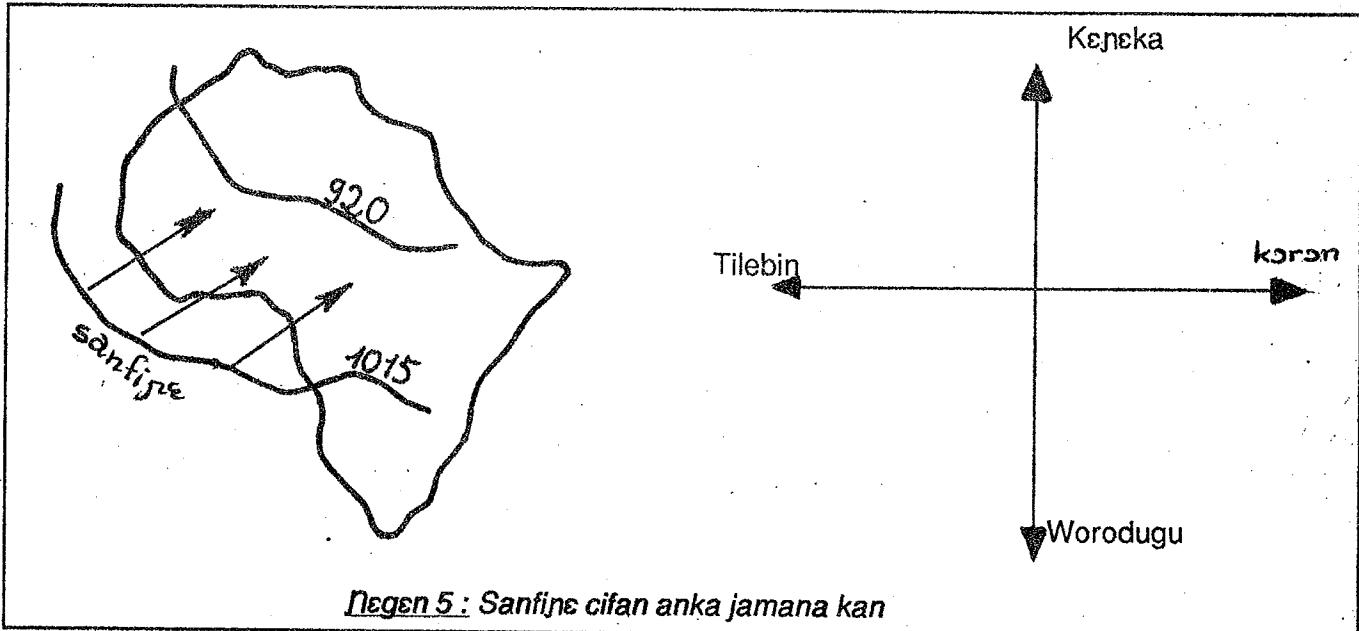
b) Fyen funtanni teliya digikeje tiiriw ce

Negen 3 : Digikeje furance ni jijigigi be se

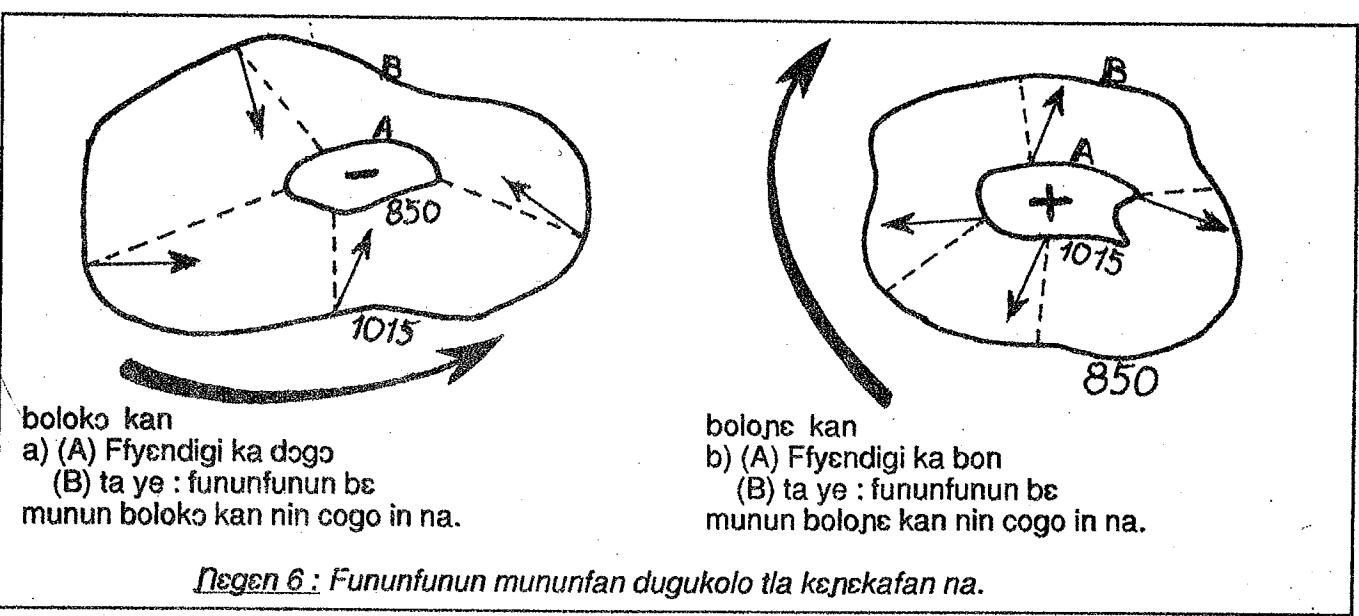
Negen 4 : Fofine cifan anka jamana kan

b) Tilema ni samiye tuma, Dugukolo ka gonin geji ye, o tuma, fiñe digi fegenmanyoro be gelen fan fe ; o la, san fiñe b'i kunda keñeka kan, koryolisfanga b'a kuncé ka taa koron fe. O sanfiñe be ci ka taa keñeka ni koron ce fan fe, neñen in cogo la.

3) Fununfunun mununfan :

Tilema fe, funteniba tuma, fiñe digikeñe tiiri tugulen kelen-kelenw be gange yoro ne fe. O be ke fununfunun ye neñen in cogo la. Wa fununfunun ni fiñe taafan te jwan soso.

Kolosi : Funtenimayoro iminun ni nenebayorow be danbo, masiba fununfunun be to ka wuli o yoro daw la són, o ye jaadi ye : a be hali farasow wuruba, ka sisikurunw ni kwajikurunbaw folonkonto ; masiba dan don !

Danecko : digi : fangamafen be kene min tintin ni fanga min ye, wali a be kene digi ni fanga min ye.

digikeñe : Yoro minnu fiñe digi ka kan, olu digikeñe de be kofo.

digikeñe tiiri : Yoro minnu fiñe digi Keñenen don, olu tugu-tugulen K'o bisiki ke tiiri ye.

keñekatla : Dugukolo tlanke keñekanfan.

neemaya : fyen lahalaya ka da funteni ni nene, ja ni neema kan.

Worodugutia : Dugukolo tlanke worodugufan.

(Mamadu DUKURE)

HASIDIMASA

Jamana kelen kera, ko Hunhunna. Jamana tun be ten fanga t'a kunna. Jamanamaw koni bennen be sigi la, nk'o m'a bali sonw ni binkannikelaw ni yuruw ka caya. Surukuw ni waraw ma to to maaw na ; u tun be bin maaw kan, kuma te baganw ma. Bagan misenw be ta, belebelew be fo. Mago be sa cogo min, kolokole si la. A ma ne, jamanadenw y'a ye ni fanga ma sigi ka tanga ke fen juguw ma, a te ne welewe... Mara ko jama bee ka kafo, bee k'i hakili latige : maa ka nini ka sigi Mara kunna. Nka laje don ce, ko tun sudara ka waati ke, maaw k'u hakili jakabo.

Netanti do tun be Hunhunna, ko Hasidi. Ce in tun sumalen, a ka ko man bon, kuma t'a ma, sutura y'a masiri ye. A ka sumaleny n'a ka nogoya kera maaw ne na majigin ni sabali ye. A ni maa te doroko ten sango ka taa se i n'a ce kele ma. Jama ma soro ka Hasidi faamu, nka caman y'i bolo f'a la, a ka majigin y'u kun mine coyo min. Hakilima dow sigara ; u ko na soro ce in kene te, a kera da o da ye, a sumalen be fen kan. Olu nemajolen don koy ! U ko ni sogo tolila, a kasa te dogo.

Jaajaa, Hasidi ye nanbarato belebele ye, a ka dabali ka bon ; a ka ko bee ye gundo ye ; maaw ma bo a jen na. Kabi laje dogodara, Hasidi n'a gundojogonw y'u laben ka suruku, waraw ni binkannikelaw nafan bee kolosi. Su o su, u be wuli dingesen fe, cyennifew nasira la. U ye janba dabali k'a maben koloki. Laje donnakono, u ye sogow faa, ka n'u dada digew kono, ka bagan do siri jan da fe. Jama be laje la, maa si jan te dugu dafela la. Laje tun y'u kunkoroko bo. Tijeniferenw ko u kono na : «An na celi ke bi fo ka bogo c'a fe.» Laje b'a tan ni fila la ; kuma be fo cogo min; a be fo ten. E, n ko kuma tile don... Ani tegerefo tile. Hali kunceba min mana fiye bila, tegere be godon. Sajya te wa ? ...

Aa ! Kuma i be jeni ke, i be tjeni ke. Jaa dinelatige ne, finimugu don : a gese ye tine ye, ka nkalon k'a fale ye. N ko tan nin bee de bilisalen be ka ke daliba ye. Hakilima b'a gese n'a fale taasira don ka bo jwan na ; fiyento ta ye naamulamine ye, o te taafan don gese ni fale la, sango gaari finya n'a jeyya. N'o daliba n dun kalala, fo a ka don kan na de !... O ye jenin kan ye ? N-te-ko-ju-la n-te-ko-kun-na kan na ke ; a-m'a-bo-n-ye kan koni. E, nka n'i fa ye duloki tig'i la, a be ben i yere ka jifa k'a la ...

Osa, jama konib'a son Kumadogojo la ; Hasidi ma hali nkekufo ; a ta b'a kono... Ko ceya ye gundo ye, nka jitoya fana ye gundo ye de. Dugutila magen, kan bora sokala ko fe, o ni maakan te kelen ye. Warakan

duurula. Maaw Kunmasi cera. Tonsi jora kelenw ! Hasidi y'i kanto jama ma :

- Jama, a' y'a basigi. A' y'a ni ceya mine. Waraw mankan te na se k'anw dun, a te kun u la yere k'u madon an na.

Sanga kera, kulekan were bora waraw da, min te fenjinikan ye. Ni wulu b'a yere nini, a b'a ku don a worofurance de.

Do y'i kanto :

- Aa ! Nin ko in, a ken be ko ye sa, a cogo ?

- Jama, a' ye to an ka teme ni kone ye, o ye Hasidi kan ye k'a jaabi.

Jama ko a ma :

- Kuma y'i bolo, i dantige. Kuma man ni da kelen na.

U ye kuma filen n'a galama bee tuuru Hasidi kelen koro. A y'i da fa kuma na. A ko jama ma :

- Jama, Kuma caman kun te, a' te maa de nini min be se ka sigi a' kun na fanga na wa ? Ne be se ka sigi a' ka fanga na. Baasi te y'a la ; dankari te y'a la. N y'a' koro. A' be joro ni fen jugu minnu ye, joro banna. A' ye tugu n ko, ubesokofe, anka t'uboso k'u ke fana ye. O temenen ko, n ye jama ke n buran ye, gasi si te s'a ma, tooro si te s'a ma fo heere ni baaden. Oho ! N ye jama ke n buran ye k'a fana sama nijine na...

Jama ko taare ! «An y'i ni nin jigi ! ...» Jeliw

woyor'a la.

- Sinbo !! bilala minari min kono, i y'o fa tew !! ker'i fa ye !

O la, do y'i kanto :

- Jeliw, a'ye sabali. A y'a yere bila minan min kono, a' ye to a k'o fa folo, n'a y'o fa, o fo ka di:

O la, Hasidi perenna :

- O ye jon kan ye de ? O ye jon kelen de kan ye ? N'n'o da yele'm'a ton na sisan. E bilakoroya dere !

O korofo sumanen, a bilala jama ne. U taara surukuw ni waraw ni binkannikelaw binnen soro jan na; Lajeden nanama sumalen minnu tora ko, olu fana tun b'a la. Hasidi ko maamayele'maw don, ko kungosogo yele'manenw don. Hasidi k'u ma :

- A' y'a' tege n'a kala nimi.

Maaw y'u to lase ni bere ni gongoron ni bese ye ; k'u doni sogo la.

A don duguje, a kera fanako dan ye, a kera walankanta ye, dunkafa te min ko ... fo maaw be sogo nun ka don ke n'a ye fere la ; dow be yelen wara ni waraninkalan ni surukuw su kan k'u yaban i ko falinin kurunni. Warawolo kera ka dunun tu, k'a

godon, maaw k'u yaara i ko sanjikise ... O da filanin, minfen woyora i ko bafa. Maaw y'u min, fo k'u hakili n'u taasi bee min. Minfen, ani konfen ! ... Miiri de be jo ke dolo ye mene ... Ni maa y'i fa dolo la, i b'a minkan fo.

U ye twa jini Hasidi la, a ni min ka kan. Dow ko a twa ka da Masa Hasidi ; dow k'o twa man di, o b'a mangoya. Ko min ka n'a na, o ye Hasidimasa ye. U y'u hakili latige k'a twa da : Hasidimasa.

* * *

Hasidimasa y'a dannamaaw sigi Mara dakun bee la, ka jamana fan tan ni naani bee yaala, nefoli da woorekelen a sorola ka n'i cookofanga na. I cooko nonsiwole kan, Hasidimasa ! Fanga ye duloki min ye, n'i b'a don jama kan na, i k'a don a ne numan kan ; nonte jama be laban k'a don i yere kan na a ne jugu kan ; bari, n'i y'a men kuntigi, i be kunde kun na. Maa be taama, i be segin ka nunuma, do be nunuma, o be segin ka taama. Hakilintan t'o koro don. Hakili dogonman yere t'o koro bee don /. Hasidimasa taara jamana kokanna yaala, a ne coronnen tora basaw la, u b'u foori-foori kogoperenw na. A y'i tulo majo, nk'a ma foy men ntoriw kokakokan ko, u digilen ko dorodoro la, ko samiye sera ka soro tlema gengelen don. A ye sarati dada, k'il kandi, kan juru ta-ta. Juru ye dije laada koro ye, nka n'i ye horon ya ke saraka ye, i to be to ka leebu ta juru ye.

Mara te sigi a manfenw ko. Hasidimara y'a don fele te ta wuluw ko. Awa, a y'a banba ka maaw de yelema ka ke wulu juguw ye, min b'a to a be fanga boli jama kan. A ye mun dabali siri ? A sera ka maa minnu negeen ka ger'a yere la, a y'i den ka maajoli ni maatulu doonin ke dumuni na, k'o d'u ma, u bee sinna ka yelema ten ka ke wulu ye ka tug'a la. O kelen ye maaw koono gwan. U dabali banna. U ko jaa, Hasidimasa ye donmade ye. Utun t'a don ni nin ye. A nana wulujugusere ke k'a ka yoro fa niginaga. Hali konin si te ke ni wulu ma wowo, k'u jin nkasaki, ka fyefyc ka d'i kan. Dow ka jugu kosebe. Hasidimasa ko ka wulu ninnu to ale fe, binkannikelaw ninson si te se ka don a kan. Surukuw ni jakumawaraw bee n'a ka yoro to a ye. Ayiwa, wulu te jstanti min fe dun ? Fen jugu na fer'o ma dere, wali wulu n'o cin.

I k'a don fen juguw ma fara jama jamana maanw

na hali bi koyi. Tijeni be sen, na, a te kotige ; i n'a fo a ka jugu korolen ye. N'a fora surukuw ye mogow tooro nin suruku bilennin minnu nalen file nin ye, a t'u ni bagan danma ce, u be don maaw no fe fo dugu kono k'i sen fo. U be jamana duuru, su t'o la, tile t'o la. Sulaw ni nognonw be suman tije forow la, o te foyi ye ; u ta b'u ni dugu kono na yere de ce. U be taa don ke fo i ka dukene na, k'u pan ka yelen bili ni gwa kan bolo no fe. E, fen min u be bin taamanaw kan u bolofen no fe yere. Binkannikelaw ni nsonw koni, an - an, Kunci t'uban ; u b'u son janamunjanamu ni karatukaratu la. Tijeni ni lajaba barika bonyana, o ye hakentan ye. Geleya be jiidi ka t'a fe. Jama ma tanga foyi ma. Hal'u ma taa ka nangata dan. Aa ! Nin ye kononafliko ye ! A kera bonya degunnen ye d'resi ! Dow kan be : «An ye mun fo ?» Dow te foyi soro ka fo fo ka harmi : «Hun, hun hunhun ! ... «A to kera, i mana min fo, ko i be di ? A b'i jaabi : «E n be ten ... Hun !» Do man'a da lamaa k'a kunko lakali, o ye tow ka joli mandigilen ye. I man'i kanto do ma, ko cogo si t'i bolo, a b'a fo k'i be yele a la.

*

* *

Don kera, muso do nejito ye dugu yaala, ko nani, a be k'i sara teriw ni balimaw ni siginwanw na :

- Maanu ! N'aw ma je ne ma, ne jigi karila koyi ! Waraw ye n ce mine kunun fitirida fe ; hali bi, an je ma d'a kan. Ne ni ndenninw be ke di ? Balo t'an bolo. Hali sinin tilela t'an bolo. A' te je n ma ka balo doonin juru don n na ? Sulaw y'an ka no bee tije, kuma te a ye maano min sene. Sulaw ni nsonw y'u bee kari ka ban.

E, nani, nin ye ko ye de ! An yere tilela ka si ni seri jalan de ye, hali sukaro ni nonosongo t'an bolo ka k'a la. Fen t'an koro de, nani kana jig'an na.

* *

A sera yuru do fe yen, nk'a furadanma a n'o ma deli ka doroko sango ka t'a son toli don.

E, Dibidibi, i te je n ma ka njigitugu ? N ce minena waraw fe kunun fitiri temenen. An ka suman bee tijena sulaw ni nsonw fe, foyfoy te n ni denw bolo ka don an da. I te je n ma ka no do juru don n na sani ka nin geleya waati teme.

- Unhun, un ! ... Ayiwa, waati ka gelen de ! Waati ka gelen kosebe ... A ka gelen yere de. Ayiwa, ... ne be se k'i jigi tugu, nk'i k'a don n ye de ! ...

- K'a don i ye cogo di ?

- Un ! ka n kosuma ke, n'i be to ka n mago je, foyi te des'i la.

Muso ye yuruke faamu kosebe. A y'a don bolo dasilen b'a fe, a te ban. A b'i dogo k'a feere da gelen na. O waati, bolo tun ye sanu ye. Nani nugunna ntala koro, i ko a ka foono. A y'i kanto kakala in ma :

- N y'i ka kuma faamu. Ni kogo be n ni denw faa, jaa an na fere saya ma sa. E tolikasa te na da ne kan, tatijenen in, ne taara.

A sera terike do ma k'i kunko fo a ye. O y'a jaabi

- Han ! Waraw ye Bwatu mine ? ! E, i dun ma n'a fo n ye kab'a tuma ?

- N ko tan ne yere tun taalen be dogojo. N ka se so kono, ani wulu juguw ka n koron, o bee kera kelen ye. N ma b'oyoro soro ni wula in na te. O waati kono, maa tun te se ka don, maa tun te se ka bo anw ka so.

- Aa ! I k'a don nin ye ko ye. Han ! Baasi te. Waraw te maa were dun a ko. A be babin u kono. N be kelen fo i ye, Nani, i yere lamine. Kan'i makasi, i dusu geleya ; kana son faden jugu ka yel'i la ka mone don i la.

A wulila ka nobore kelen ta ka di muso ma, a ka to n'a ye.

- Ayi ! kariba, o te ne. E mana bore kelen bee d'an ma, aw yere be mun dun ?

- O man gelén, cogoya be soro ...

- Ee, nin cayara de !

- N balimamuso, o bil'i bolo koro, dinelatige te don kelen ye. I kana joro a taako la i bara, n yere n'a demedeme ka se n'a ye yen.

- Ayi, fyew ! O te se ka ke. O manke, ni wulu taar'a min'i na k'i cin Sira fe dun ? O na ke bone fila ye. A to yan, n na to ka n'a dondoninta.

- O ye tine ye. O be ben.

- E, Kariba, ne te se k'e fo, iye njigi tugu cogo min.

- Folit' nin na, Jiani ; kun were te dinelatige la, an ka nwan jigi tugu ko.

Kabin'o don, Kariba y'i cesiri donsoya fe. Ko a n'a babin sogow kono. Ale te se ka sigi n'a terike mineni mone ye. A ye maramafen jenemaw jini ka kungo mine. K'a ke warafaa o warafaa ye, su t'o bali, tile t'o bali.

* * *

Jaa, Bwatu ma sa. Surukuw y'a gorokoso minke, a bolila ka yelen sunsun jan do kan. surukuw y'u d'a da fe ka desse kolokoto. A tora ka balo sunsun denw na. Konyo kelen ka namawlataa, a jiginna ka farawo do soro k'o laben k'i da yen. Waraw be to k'a kasa mine ka t'u d'a da la. N'a somina k'u taara, a be bo ka taa jiridenw jini ani jiridiliw. A mana se ka sogo misen min faa, o don. A ni ko tun man jan. A ye bogopasan nooni ka kedaa mankanw ye, jita kanma.

A tora ten wo in kono, a koronnen ; fo Kariba yaalato taara bo suruku do kan, o b'a da la. A ye mugu c'o la, ka marafa soni, ka kise bo a nun fe. Bwatu y'i to wo kono ka nin bee men. A bora ka na dingé da la ; a ni Kariba ka soro ka nwan ye. Kariba da yelen tora, i ko marafa ka til'a a la. Maa min sako fora nin y'a kalo kelen ye, o ka n'i jo ale ma. Ayi, o na ke fenmayelema ye, kelen, a be sugola.

Bwatu y'i kanto a ma :

- Kariba, ne don ; n ma sa koyi ! Kana tamaki ... Farawo in de kera n ka so ye. Nk'e de ye n Kisi bi. I ni ce, n teri ! N ma tig'i la.

U girinna ka nwan poron ; ji cir'u ne kan.

- Nin de ye Bwatu ye ? I ... Aa ! Bwatu, i ni jani ! I ni kunpa !

- I yere ni kungo ! Kariba, i ni ce !

U ye suruku boso k'u doni ka na so. Bwatu muso Jiani kera i ko a ka wolo, a ce kunpa fe, a kelen k'a ye. Tuma do a be to k'a fo a yere ma, ko na soro, a be sYgo ce la de. Jigiw bee ko taare. Nka kabi Bwatu donna dugu da fe, wuluw be wowo a la, ko sogokasa b'a no. A temeko tan, wuluw be wowo a la.

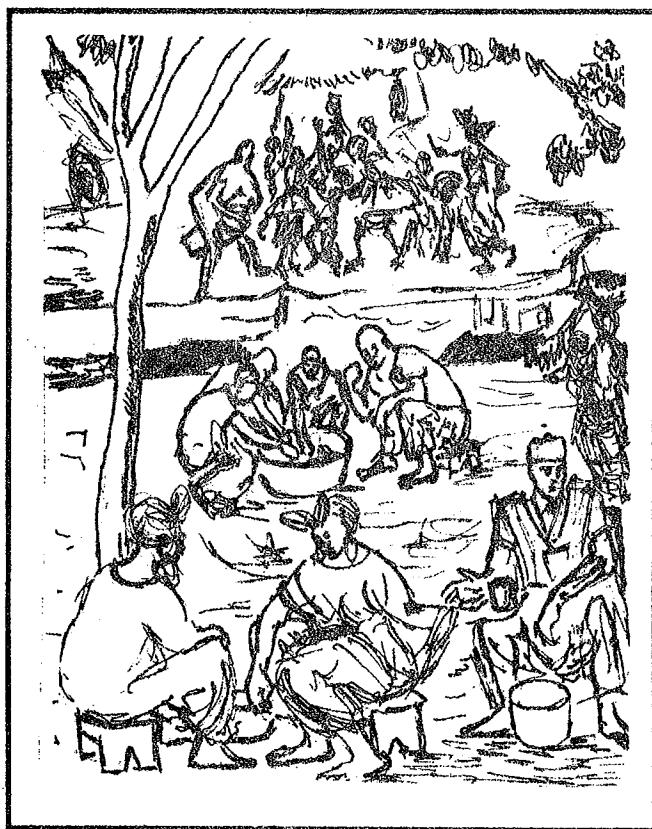
Degun taara ka fo dan. Balo nana desse, i ko a tununa yere de. Minnu ta to tora dunko kelen ye, olu y'u diya. Caman be si kongo na. Fo a kera dow be filen konofuru yen k'a fin ka ke basi ye. Dow be tigabulu bo k'a baron, k'a tobi ka dun ; wali jirifuraw. Ibe maaw de ye kungo fe, ka jiriden jini, wali jiridiliw la. O bee la fen te bolo la, ko fen ka bo. Ko digi dan ye denen ye ; tine te ... Fen were b'a ko ...

Ni digi lakari te yen k'a ben, merenke be ko. Mun be kasa bali ka teme kono wooro kan ? ... Fo ni fen y'a kalali sa de. Ko segin te segin segin fo bo n no fe ... O ye hakilijaka bo.

Fasojama hakili carinna ka laban ka moson ... Dusuw kaminank'u ma mene ... Nodunte tigen nima segen k'a dan o. Wa terenterenni laban ye se ye de !su maa ko cogo o cogo, foy t'a bali dugu ka je, sabu, tile in te to wulibali ye. Mogow kera, olu y'u taasi, k'u taasi, ka segin k'u taasi. Uy'u ne suuli ka dugumana mafile, k'u ne jan ka sankolo yaala, ka dije seleke naani bee lasa ; ka laban k'u yere dusu n'u miirina kono laje. U ye kenemafen yeelen bee ja y'a kono. U ko hatte ! Ko jaa, dusuntan kaaribali de fyennen don ! ... Jaa dusu ni taasi de ye yeelen ye, yeelen te min bo ! ceya ye sarati ye, sarati gelen. Ce bee te ce ye, wa muso bee te muso ye ! ...

Kariba tora ka Bwatu n'a jenwaw were sirataama Hami ni kuma caman, teme ker'o kan u fe ; o te foy ne ka mone jidi. Sabu, kuma caman bee kun ye i tafe ka sira jini. Ni maa dun ma fen o fen jini, i t'o ye sango n'i ma jo a jinini yere kan. Ko o ko, ne de b'a la, non te a te ke kono ye.

Sankelen kera, jaba nana do farajamana nangata kan. Mago be tine cogo min hakentan don : baganw be fo, u be kankari, u be sonye. ew be mine su o su ; jakumawaraw don wa ? Sonw don wa ? Wali Wuluw ni jakumaw yere don wa ? O latige ma don. Hali bubaaw be finiw ni wari bee jimi. Nin ye sonja

dan ye; Hakili salendow ko dinc wuli min fora, a sera, ko nin te foyi no ye kò juguw caya ko.

Maaw tora kungo ni so ce ; dòw be i kungo yere la, ka forow kolosi. U ni nodunwaraw n'a bojwan na nin sen in. Janw be dada forodaw ni sodaw la, sinsandaw la, kodaw la. Kariba ni Bwatu ni maa timinandi bee y'u ni da foroson kan. su ni tile bee, u be ji ta kò la, senefenw be son a ne ma. U ko jabaru sonna o, a ma son o, olu te kongo ninan. U ko fen o fen b'olu ka suman dunni bali u fe, a b'o n'u ce. Sanfefenw tora, u be kolosi f'u tigetuma. tijenifenw wulila magosa fe. Maaw be si ka tile kote foro ton koro. A na ke do ye.

O dòdoli b'a tan ni fila la, don kelen, surukukulu taara mine janw na soko fe. Mogow girinna ni bere ni jele ni tama ni nagi ni marafa ye ka firi fen juguw kan ; ka mag'u la. O yoro bee. Hasidimasa ye wuluw bila maaw la k'u bali ka surukuw faa ; o y'a soro jama ye danmado kunci ; olu fen o fen sara, o bee yelemana ka ke dosokoro ye ten. O ye bee kabakoya. U dusu jugunna kòlòkolo te. Jaa Hasidimasa tun Kelen be k'a ka wuluw yelema ka ke surukuw ni waraw ni sulaw ni bubaaw ye ka firi maaw kan.

U ni wuluw Karila jwan na, coo wulila ; kulekan,

an-an ! wulukulekan wa ? Maakulekan wa ? Nin shi te bojwan na. Wulu joginna ; maa yere joginna ; nin bee do tora. A ko wusura ka wusu. Wuluw ni maaw carinna dugu done. A kera kasara ye, n k'a fo geregere baanmako yere. A ye jama dusu jugun doonin te. Dow dusu kelekura, dow jigi karila ; Hakiliw yilanyilanna, new koni yelela. Maaw sumana. Kosa fe, felaw jirala. Makasiw kerala

- E, maanu ! Anw jigi karila. Anw so cira !
- E mone ! ... Hun, hunhunhun !
- Bataramogon halakilen file k'a bolo su an ne na, Nin te Hasidimasa ka mone donnen ye, nin ye sugusugumogow de ka mone ye.
- Kabini Hasidimasa natanga, an ye mun fo ? An y'a don a ka sumalenya te gwansan ye. Nin ka kan ka bee son hakili la.
- A te kene kan nin ye ? Hasidimasa ka donmaya ma jo nin ye ?

- I suruku o, i jakumawara o, sula o, i wulu o, halibubaa, jaa nin bee de ye Hasidimasa ka fènmayelelaw ye ka bil'an na kote.

- An ta be ne, nin na cogo di ?
- Lagasa hakili tolilenw b'u son : « Ko nangata fèn o fèn be jama kan, k'o ye jurumu bonja ye ». Koje bangenen te kene kan ? Ko jamana be kunnawolo ka nesuma, ka soro a be kan ka ci an kun na bogobogo.

- O, nin, bee koro ka di. Nin bee ye hakilisoro ye. Min ka geken, i ka koli k'i jugu n'i nin lasaa ka bojwan na, ani dusuntaya ni taasibaliya. N'i y'i yere sidon, k'i jugu sidon, a da te to i la.

Kasara min kera, Hasidimasa k'o dimi te d'a la fo maajoli ka k'a minji ye ; a ka maasogo dun don bee ka kalo fila ke ; u kolow ka ton a ka dosokoro k'u jin jeneje. O ko dabolen, o ye jama fyefye, nka, a ye dusu dòw jo.

O waati, ni jama tun ye wulu yoliyolito ye, bee b'a falako. Dow tun be sogo don dolenkise la k'ada u ne. Doso min man'o dun, o be sa dolenkise fe. Feere sugu bee do sirila Hasidimasa ka bone kiseblen kanma.

* * *

O nangata be sen na, do were nana far'o kan. O kera no tigelen k'o k'u lase so. Hasidimasa ko a ka no

ka bo. Ciden bilala jama ma ; don dar'u ye sarati ye.

- Make ko ka n'a fo a ye : «a ninjomrobila k'a soro yen, ne tugu ni ne yele. A folo, o y'a ka tojo ye ; a flanan, a ka buranjo ; a sabanan, a ka baramuso kundigijo ; anaaninan, a ka morisonjo ; duurunan, a ka jelisonjo ; a woornan, a mandiw sonjo ; a wolofilan, a ka dolojjo ; a seginnan, a ka dosokorow sonjo ; a konontonnan, a ka baganw sonjo ; a tannan, a ka esonjo ... O temenen ko, a buranke ninjorotiga n'a ninjorokoori ka s'a ma sisan sisan.

Kariba ni Bwatu ni jeewan dow y'a jaabi :

- Ce, buu ! ko ser'a dumanyoro ma sa.
- E dosokoro o, t'a fo i make ye ...
- E ! I ko di ? Ne make, o tuma aw make te wa ?

- Galakanjimi o ! I ka malobaliya kun bo an kan, i k'an ka kuma lamen k'a lase. A fo i make ye : a folo, an te na dan a ka tojo n'a ka, dangadenyano ma mene, an be taa forow bee nun ka n'u d'a kono, a flanan, an te na dan a buranke ninjorotiga ni ninjorokoori ma mene, an be taa tigaforo ni koeriforow bee de wuruba a buranke bwadinge kono, a sabanan, an te na dan a ka eje boli ma koy, an be k'a ka ew de ye.

Doso min y'o las'a ma, pati ! A golobara ka semenkurun ke k'o kunci dimi fe, k'a sogo bee nereku ; wuludow y'u kanbo. Awulil'u fe. U murutira. O y'a soro a te to to wuluw la korolen. A ko yere tun gwannen be wulu dow la. Hasidimasa ye wulu tow u ka bil'u la. Wulukele coo wulila. Wulu fen o fen mana jogin, o be sin ka yelema ka ke maa ye ten ka fara jama kan.

Ce ni muso, denmisen ni maakoro, bee n'i seko don. E, dumuni fana na, bee n'i konobara fa don. Maaw kan be :

- Ni maa fa ye duloki tig'il la, a be ben i ka jufa kal'a la ; ayiwa, jufa kaladon ye bi ye de !

Wulujugu tow ura ka ke Kariba n'a ka jama kan. Han ! A ma diya ; fan bee duurula. Dosokunkolow be ceferen cogo min, a bee feren ten. Maaw be jogin, dow be to. Nka kelen kera wuluw la, u ye kene bila k'u ka yoro magen. Taa kera ka Hasidimasa ka ninjoroto to deresi !

I k'a don, doso do de bolen fe nin ye ko fe ka kariba kere fo. Ma iba dan don ; kataw masumatumma yere. A kirinkarannen tora, a ma sa. Waati temenen a y'i ne jele ; ka Bwatu wele.

- N teri Bwatu ... An ce ye bi ye ... Yan t'i ka so ye, Bwatu. Taa wula kono, o de y'i ka so ye. Kungo waraw man jugu. fen jugu te teme so maadunwaraw kan. Kana wula kele, so kele. Nteri Bwatu, dugu jera ka ban o ! A y'a ne ko, k'a nsamatige, k'a dusu ko

... A' ye n joli bonnen in k'o ji ye ... N teri Bwatu, n'an kunpa ker'a la, a'ye joli doonin toni neji ye ; n'a miiri ker'an na, a'y'a dusu tankan lamen ... N teri Bwatu, ni jo i ma dan, jigine te fa. K'an ... K'an ben ... N teri ... Bwatu ! ...

Ceba y'i ne tugu. Jama dusu furufurula. Laamine. Bwatu y'i bolo u joli, la k'a neda mun nink'a jo u disi la, ka do jo a ka maramafenw na. Kariba jeewanw n'a jigiw bee y'o jwan ke. Fen o fen y'o ke, o bee hakili noorola, k'u dusu min i ko nege minnen. O kera laada ye. Keleden fen o fen mana bin, u b'o joli mun u fari la, u be jo ka t'a fe.

* * *

Bwatu y'i laben wulakonosigi fe anijewan dow, ni kariba denke n'a muso. Tow tora so. Bee n'i joyor, wulakonomaaw ni sotaw. Fen o fen ye Hasidimasa ka tinenifen ye wula kono, Bwatu n'a ka jebolo y'a babin u kono. Wulakonona kera bununbunun gonin ye Hasidimasa Koro. Adankarila. A to tora sokalaw ye ; gintan ni kataw b'a tan ni fila la yen fana. Monebokulub'a la ka jidi, ka kwa. Maa yilanyilannen min mana kaari u do joli mun a yere la, o y'o kelen ye njana ye. Wulu min mana jogin wula tow fe, o be yelema ka fara fasojama kan.

Nin bee kamalila. Bee y'i laben fele fe ka ben don folen ma. Ben kera karidon kan, kaari u lahoroma na.

Waati folen na, tabale sabara, ka saba , a fura-danma a ma saba min ke. Buru juguba fiyera. Poyi ! Nege sengeren kene ! Don kuranin don duman, n'i ni jama jera k'a don ; n'i ya don k'a sin fasojama ma, i be lahaba kolon ji min ... Ko maa man farin, jigi de ka farin. Ka jama farafaralen to, u te foy bo. Hal'u te se ka monebo efan ci ; nka n'u jera, u be kulu nun. Jaa je ye kilisi ye, fen t'a bo diya la ! ... Geseba falentan, o dabaa dun ye jon ye jamakulu ko ? ! ...

Ce farinw ye cenintlon kono sensen, k'a dununba-cun ; k'a kereme ; k'a tigadegi ; k'a ke habababaw ! ... I ko sankolo bee walakira ka warawara, cogo min kise ni tasuma ni sisi ni gongon durubatalen. Kunkan ko sumana. Ta dugara. Kabakolo donna gala la monimoni sisi fe. Woyukan wulila. Jama be girin. Jama ye monebodenkili su a la. Hasidimasa ka fanga jalan nonona. Jon nogolenw, kongotow nanibaatow y'a ka diyagoyafanga filenkolonci, k'a daakolonci ! ... k'a n'a mantow basakilice ka n'u jo fere la yogosa ! ... Jama bee lajelen kelen be k'u lamini.

* * *

Kuma sigira ; Keletigi Bwatu y'i kanto jama ma :

- Monebojama, a' ni ce ! A' ni kaari ! A' ni janjo ! Ko don ka jan, a sebali te. An y'an dade, dade m'a je ; ka muju, muju m'a je ; ka hami, ka makasi, nin si ma foy kelen je ; an mununa ka laban k'an cesiri ka don mi kono, an y'o don kene kan bi. Mogow juman na, n'i jinen i jujon ko, i labanko b'i kamana gwan. N y'a don a'hakili bolein te kuma tololen min seenen'an tulo kono Hasidimasa fe, a sigidon fanga na. A ye mun fo ?

«Ne be se ka sig'a' ka fanga na, baasi te y'a la ; dankari te y'a la». A ko tun : «N ye jama ke n buran ye, gasi si te s'a ma, tooro si te s'a ma fo heere ni baaden. Oho ! N ye jama ke n buran ye, k'a fana sama ni jine na..»

- N'i ko i ce ka ni su fe, dugu mana je, i na ye. Bwatu kan don hali bi. Hasidimasa ye lahidu ta, nk'a ka fanga furadanma, an ma nton sorofana ye, sango sama ni jinesogo ... An yere ker'a fe fana ye.

- tje lo ye do kan ye. Maaw b'a zana da : « ko m'a min y'i kali ko i b'i buran fana sama na, i ka sin ka talon sirakwama na, ka wuli ni nonsi ye, o buran be tig'ala cori.»

Bwatu temena ni korofo ye.

- Ayiwa, lahidu tara ka sama ni jine min ke k'an fana, olu file kene kan. An be n'u boso, bee jemako don. An bee ka je ka Hasidimasa kiiri. Dannatig caman te Hasidimasa n'a ka ntalasere kiirili la. Kiribaa ye fasojama de ye. Seerew ye Hasidimasa makonefenw bee lajelen ye. O temenen ko, min fen o fen bonen'a ni na, ka da kun jan o jan kan : I tora monebokel de la wa ? I ni tora jani ni lajaba de la wa ! Isabu ker'a dusukasi de ye wa ? Dese ni koli de y'a to i ma se k'i yere furake, n'i ye dije to wa ? Nin bee lajelen taasi be kene in kan an ce la. Olu taasi de ye kiiri sariyatigela ye. N'u taasi y'a bila yoro o yoro, o y'a latigelen ye. Ayiwa, jama, kuma b'a' bolo.

Jemuso : - Hasidimasa, i ye komayelemadabali siri ka fanga ta, k'i sigijama nin kan, mun na iy'a jini ka fanga ta ?

Hasidimasa : - Bataramuso netanti nogolen k'a fo a be kiiri bo ne masaketo la ! E, fali ye di dun dere ! Aw b'a fo ko a' be ne kiiri ! Aw faantan jefaraje nogolenw ! Ne y'aw ka maa kiirita ye ? An n'a' bee kantige yan, faantanden ninnu !

Hasidimasa be deli ka maaw baron ni negegeje min ye, Jemuso y'o d'a kun, ka peren a kun na. Aka kafa dajira ; a kunma i cera. A nekili coronnen basannen tor'a kun, i ko bolokurun.

Jemuso : - I ye fanga ta fasojama twa la mun na ? !Hasidimasa : - Ny'ata n ka nafa koson, n ka jesuma ni heere ni daamu.

Jemuso : - Hali ni jama bee ta be tje, hali ni fasojama be halaki, sango e ka fa ka walankanta ?

Hasidimasa : - E, n'i y'a men dije ka di, n ko iyere de b'a la, ni do ka ba ma faa, do ka na be diya cogo di ? Ne te fen were don, he ko n ka heere doron de.

Jemuso : - Ayiwa, an y'a men. I na fa ka walankanta i ka heere la bi. O temenen ko, e Hasidimasa, i ye lahidu ta ko baasi te bo mara in kono, tooro te y'a la, sango pangata. I ye lahidu ta tun ko foy te bo mara in kono heere ni baaden ko. E Hasidimasa, y'al'ijor'a la ko i ma juman si ke bone kisebien ko wa ?

Hasidimasa : - An ka kelen fo k'o bo a la : Ne ma lahidu ta maa si ye, n ye lahidu ta n nere de ye, sabu lahidu te ne fe juru ye ; dije ye mun ye musalaha ko ? Ny'a fo, n'm'a fo, nin bee ye horonkan ye. Korowere te lahidu la ne fe nin ko. A filanan, dundugumafanga, wagibi, a be boli faantanjama de ko kan. Ni ne ye fanga boli jama ko kan, k'a jani, k'a bone, o y'a danmanako were ye wa ? O ye dije laada ye, o t'a danmatooro ye. Nijama tatinena, ka bonekise blén si bee ye , a ye boneko de ke mene, nonte n'i y'i mada k'i muju, k'i mujuku-mejeké, faama k'a sen tintin i kan kan, n'i y'o bee kun, a ka tooro te s'i ma o. I be to

sutura la. A sabanan, ni fanga taar'a ne ma, ni faama sago n'a dungo latigera, e, heere be tem'o kan ! O fana ye fasojama ka heere de ye. O tuma, a' kan'a fo heere ma ke. Heere kera, fo heereba ! Faama ka heere, a ka daamu n'a ka jesuma, a fo fasojama ka heere be tem'o kan ? !... Hal'a ka dan a togo duman min b'u kan. Tile bilen mana taamana kuntege tobi, e, o ye baasi ye de ; fen min ka heere yere b'o la, sabu, ni tile yeelen te, a te sira ye.

Jemuso : - Ayiwa, Hasidimasa, dalilu jumen na, i y'i ka fenmayelemaw bila jama na, k'u ka soro don bogola, k'u kongo, k'u bone u ni na, ka nangata sugu bee bin u kan ?

Hasidimasa : - Aa ! N'a y'a sorotje de kera fo ka t'a se nangata ma, ne no te, sabu, n ma bo nin bee kala ma. O tuma, o ye tijenikelaw ka ko ye.

Jemuso : - O manke, anw minnu ye Hasidimasa ka mara sinsinw ye, a' be nininka. Dalu jumen na, a' ye naganta si bee da jama kan ?

Hasidimasa ka setigiw : - Aa ! Wa ! ... Anw te ... e ... e do were don min mana fo, an k'o ke wa ? Make de y'an bila ko bee la, n'an y'a ke. Ahw be se ka fanga soso cogo di ? ...

Jemuso : - O tuma, aw te fanga do ye fyew-fyew ? Fanga tanga a mankutu, a jemu, a daama, aw sen te nin si la ? ...

Hasidimasa ka setigiw : - Ayiwa, an nin be tanga nidaamu na, nk'an sen te a jemu n'a mankutu la ten.

Jemuso : - Aw naniya faamuna kosebe. Ni jama-na be ci, a ka ci bogobogo, n'a be halaki, a na fere halaki ma fasay, sango aw ka heere ka jidi, foy togo kana d'a' kun. O y'aw ta in ye.

Jemuso ye Hasidimasa musow nininka. U maa mugan don. Kab'u situma, u nenesisilen, nk'u ma siran.

Jemuso : - Ayiwa, Hasidimasa musow, a da ser'a ma. kabini Jemuso k'a fo u ma «musow», caman nejisira jiginna, ka da u konoko kan ...

Hasidimasa «musow» : - Anw te Hasidimasa musow ye, bari, a m'an don musow ye ; an fana m'a don ce ye. Anw fen o fen min file, an bee dira Hasidimasa ma k'an to san tan ni fla la. K'a ta o don, fo bi, anw ma Hasidimasa don ce ye ; w'an ma ce ye an fura danma. Hasidimasa y'an sama ka bo an balimaw koro, ka musoya kumaniya an ma, ko ele make don, ce gwananya ye daraja tne ye. A y'an ce

k'an sogolo, sango do dna bo a mankutu la.

Jemuso : - Ayiwa, o kuma tije n'a nkalon ne bange o. Aw «npogotigiw», a' tun be Hasidimasa ka maaya koho, a' balolen be a ne ma, a' be heere ni daamu na, a' masirilen don ni dije masiri bee yo, yal'a' m'a don nin bee lajelen de ye faantanw joli n'u tuluji ye wa ?

Npogotigiw : - An, y'a don ! Nk'an semako te. Anw be karaba Hasidimasa fe ka masiri ninnu bee donan na, Hasidimasa ne daamu n'a dusu kanu koşoh. Maa do b'i ka dafe masiri ceje bee lajelen na, i'ta ke dafe yere dengo kanma. Anw ta in de y'o ye. Wa se t'an ye ka muruti, hal'a te kun an na ka bo da fe ni faama ka boli sen fe te, n'a yamaruyara.

Taasiw : tije ! Npogotigiw ma nkalon fo. U ni Hasidimasa ka fara pew, ka tugu jama na.

Jemuso : - Hasidimasa, i ka fanga waati, i tun be fininkolontomonaw, ani sununkunyaalalaw mine ka don kasol la, ko hsonw ni palonpalonmaaw ni fugariw don. I tun be fatow mine ka don kasol la, ko kejekew don. Yali i jor'a la, nafafen jan o jan, n'i ni ka sare bor'a nun ma, ko nin bee lajelen ye fen sonyenewn ye wa ?

Hasidimasa : - oo ! A'b'a fe ka ne ka fanga tije ka

segin ka n ka nafolo mine. O te ne, ne te jen n'o ye. Jama ko seerew ka nininka. Faama nofegaganw'n'a nafalanw kera seere ye. Uy'a bo da fe kelen-kelen :

Baganw : - Kaari ! Anw sokew, anw falibaw, anw misibaw, an sagamonew, anw ..., hasidi m'anw wolo ; a furadanma a ma binjini ka bila anw koro ; a ma ji d'an ma ; a m'an furake don kelen. Anw te maa si don ladonbaa ye, furakebaa ye, baaradenw ko. A ka baganw t'an ye. A mago si t'an na, k'i sago bo an na ko. An te foyi y'a fe sago fen ko.

Nafalanw : - Anw nafalanw jan o jan, Hasidimasa t'anw bogo boyoro don. A t'an dilacogo don. An bora fan min ka s'a fe yan, a t'o don. Numuw, kulew, garankew, gesedala, kalalikelaw, bololabaarakela jan o jan sebekelaw, olu de y'anwdila k'an bayelema, k'an ladon. An te Hasidimasa n'an tigiya don.

Taasiw : - O ye legese ye. Nafalan bee ka mine Hasidimasa n'a ka yurusere la.

Bolofen bee lajelen y'u bila fasayi o yoro bee. U kunturufin jolen tora ten yogosa ! ... Jama kabara, Bee dabali banna. Jaajaa Hasidimasa n'a yuru jwanw te doweré ye fenmayelema k'o. Hali maaya t'u la. Npogotigi mugan y'u kanbo :

Npogotigiw : - An ye mun fo ? A' ne te ? ! ... Kabako be teme maayantan kan ? ...

Jemuso : - Hasidimasa, a' ka ko jera. A' leebu file, Wa ce ma leebu a' fe, imuso ma leebu a' fe, sabu, a' t'an do ye. Ayiwa, i n'i jwanhaw to tora mun ye sa ?

Hasidimasa : - Ne Hasidimasa ...

O yoro bee a togo y'i can k'i jo :

«**Hasidimasa**» : - Kaari ! Kana n togo bo i da nin ko. e de ye ne da i la ? Jama de ye ne kalif'i ma. K'a ta bi la, ne n'e te tun.

Taasiw : - A ma foyi fo ni tige te.

Jemuso ye **Taasiw** nininka jama twa la :

Jemuso : - Ayiwa, an y'a jigi kiirilenw n'u kunitig ka ko ser'a dan na sa. Mun ka kan ka d'aw kan ? An b'u bila u i kasoo la wa ? Tcer'u be faa de ?

O la, sow y'u kanbo ; maramafenw fana y'u kanbo.

Sow : - Anw sow te se ka jen ni ninnu ka kasoldon ye, sabu nin nugutofen ninnu te bila anw kono, u k'an noroko. Anw sow de kera maaw kanma. An ma ke fenmayelema kanma. An te jen an n'u ka doroko.

Maramafenw fana y'u kanto :

Maramafenw : - Kaari ! An te se ka jen n'a ye an ka noroko nin nanfen ninnu na. O mone n'anw faa.

Jemuso : - Aa ! Adun be ke disa ? Ayiwa, Taasiw,

a' t'an bo kamanagwan na ?

Taasiw : - O man gelen. A' ye nanfen ninnu farikolo yere nininka de.

Nanfenw farikolo : - ee ! O son ka nogon dere ! Anw te nanfenw ta ye o. Maaya de y'anw kalifa nin fenmayelema ninnu ma. Oko u m'anwdila ; u m'anw ke tan. Anw bann'u na bi. An te ke u taya la bilen.

Taasiw : - A' jo don. Farikolow, a' te t'u taya la. A' y'u bila ! O yoro bee, nanfenw fari walakara ka b'u la. U to tora u miiriya, u taasi n'u tere ye.

Jemuso : - Kiiri sera yoro min na, a jenini be Taasiw bolo.

Taasiw : - Jama, nin te ko gelenw ye o. Hakili ni taasi, fen werew te dije manfenw ko ; lakika bonnaw don, a denw koni. nka min ye tere ye, o ni dije te fan si fe. Tere te yen. Maa be siran idonbali fen o fen nc, o ye maaw fe tere jugu ye. Wa, nama fana be ten. ele, tere ye lankolon mankutu do de ye. O tuma, kiiri in nogoyara. Terema ninnu te do were ye yogorow ko. Mun na yogorow don ? Sabu fenw te, idonbali jugu ye don, ni danajuguya ni bone kiseblen y'u mankutu ye.

Jemuso : - O tuma, Yogoro ninnu be nangi cogo di ? An b'u togo da cogo di ?

Taasiw : - Foy man nogon o ye : hangini min ka kan ka da u kan, n'o dara dije bakuuru kan, a be halaki. An ka yogoro ninnu togo ke Tere. An ye nangini lahawula min fo, o ye k'u lankolonya. K'u halaki koni.

Jemuso : - Jama, kongfa n'a ba y'an bee koro. Kiiri banna. An te kuma di taasiw ma u ka kiiri sariya tige ?

Fasojama : - O ka ke faasi !

Jemuso : - Taasiw, kuma b'a' bolo.

Taasiw : - Tere ! A' ye halaki !! ...

O yoro bee, jama ye tegere sanjikise suuru. U sorola ka jonjon bilen yelen. Bee y'i ke sew, k'i dusu tankan lamen. Jama kunpara kaari uw la ; u ye joli dbonin toni neji ye ... Utilala k'ukan bilamonebobaaw pasa la ko «Monebobaaw».

Taasiw y'u kanto fasojama ma :

- Fasojama ! An be kelen fo k'a geleya. Laadilikan don, a ka gelen kosebe :

«Fen bee be balo a ba la, nka dije be balo a den na ...».